

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

2026

YENİ
MAARİF MODELİNE
UYGUN

TARİH

GENEL TEKRAR

RETRO

YAYINCILIK

Mehmet Celal Özyıldız

ANAYURT

İSLAM ÖNCESİ İLK TÜRK DEVLETLERİ

ASYA

Asya Hunları

Köktürkler

Kutluk Devleti

Uygurlar

Hazarlar

Kırgızlar

Türgişler

Oğuzlar
(Uzlar)

Sabirler Avarlar

Akhunlar
(Efalitler)

Karluklar

AVRUPA

Avrupa (Bat) Hunları

Avarlar

Kıpçaklar
(Kumanlar)

Peçenekler

Bulgarlar

Macarlar

Uzlar (Oğuzlar)

İSLAMİYET ÖNCESİ İLK TÜRK DEVLETLERİ

• DEVLET TEŞKİLATI

• SOSYAL HAYAT

• DİN

• HUKUK

• EKONOMİ

• DİL EDEBİYAT

TÜRK-İSLAM DEVLETLERİ

İLK TÜRK İSLAM DEVLETLERİ

✓ Karahanlılar

✓ Gazneliler

✓ Selçuklular

MISIRDA KURULANLAR

✓ Tolunoğulları

✓ İhşidler (Akşidler)

✓ Eyyubiler

✓ Memlükler (Kölemenler)

DİĞERLERİ

✓ Harzemşahlar

✓ Cengiz Türk-Moğol İmparatorluğu

✓ Timur İmp.

✓ Akkoyunlular

✓ Karakoyunlular

✓ Babürler

✓ Safeviler

II.BEYLİKLER DÖNEMİ

DEVLET TEŞKİLATI

DEVLET TEŞKİLATI

HUKUK

ORDU

EKONOMİ

DİL EDEBİYAT

BÜYÜK ve ANADOLU SELÇUKLU DEVLETLERİ

KARŞILAŞTIRALIM

		BÜYÜK SELÇUKLU	ANADOLU SELÇUKLU
1	Merkezî Otorite	• Melik, atabeylere geniş yetki verilmiş	• Atabeylere geniş yetki verilmemiştir.
2	Divan	• Divan-ı Arz – Askerî • Divan-ı Tuğra – Yazışma • Divanı İstifa – Maliye • Divanı İşraf – Denetleme • Divanı Saltanat	Büyük Selçuklu Divanına ek olarak; • Pervane Divanı: İktâ dağıtır. • Nihayeti Saltanat: Vekil Divanı
3	Ordu	• Donanma yok	• Donanma var • Emirül Sevahül – Reisül Bahr
4	Unvan	• Klasik	• Gıyasettin – Rükneddin • İzzettin – Keykavus ... • İran – Fars etkisi ile unvan almışlardır.
5	Dil	• Farsça	• Farsça
6	Medrese	• Nizamiye Medreseleri var.	• Nizamiye Medreseleri yok. • Koca Hasan Paşa Medresesi var.
7	Sınır	• Uç Beyliği yok.	• Uç beyliği var.

RETRO
YAYINCILIK

OSMANLI DEVLETİ

1

KURULUŞ

Osman Gazi'nin liderliğinde Söğüt ve çevresinde küçük bir beylik olarak kurulmuştur (1299).

2

YÜKSELME

Beylikten cihan devletine uzanan süreçte, fetihler ve güçlü yönetim anlayışıyla yükselmiştir.

3

DURAKLAMA

17. yüzyıldan itibaren iç ve dış nedenlere bağlı olarak ilerleme hızı yavaşlamıştır.

4

GERİLEME

Siyasi, ekonomik ve askeri alanlardaki sorunlar nedeniyle gerileme dönemi başlamıştır.

5

DAĞILMA

I. Dünya Savaşı sonrasında toprak kayıpları hızlanmış ve 1922'de Osmanlı Devleti sona ermiştir.

OSMANLI KÜLTÜR VE MEDENİYET

OSMANLI DEVLET ANLAYIŞINDA BU KAVRAMLARA “HAKKANİYET ÇEMBERİ” DENİR.

Osmanlı Devleti’nde padişahın yönetimi, bu ilkeler doğrultusunda yürütülür;
böylece **adalet, düzen ve huzur** sağlanırdı.

ADALET

Adalet mülkün temelidir.

DÜZEN

Düzenin olduğu yerde huzur ve güven olur.

HUZUR

Halkın huzuru, devletin gücünü artırır.

KANUN

Kanunlar herkesi bağlar.
Padişah bile kanuna uymak zorundadır.

HÜKÜMDAR

Padişah, adaletle yönetir.
Halkın huzur ve refahı için çalışır.

DEVLET

Devletin varlığı ve bekası her şeyin üstündedir.

ADALET

HALK

Halkın canı, malı ve namusu devlete emanettir.

HAZİNE

Devletin gelirleri adil şekilde toplanır ve halka hizmet için kullanılır.

ORDU

Ordu, devleti korur,
sınırları güvence altına alır
ve düzeni sağlar.

İLİM VE KÜLTÜR

İlim ve kültüre önem verilir, medreseler açılırdı.

VAKIF ANLAYIŞI

Sosyal yardımlaşma ve dayanışma sağlanırdı.

HOŞGÖRÜ

Farklı din ve kültürlerle hoşgörü ile yaklaşıldı.

DEVLET YÖNETİMİ

a) Merkez Teşkilatı

I. Murat

Ülke hanedanının değil **padişah ve oğullarına** aittir ilkesini getirdi.

F. Sultan Mehmet

Ülke **sadece padişahın malıdır** ilkesini getirdi. **Kardeş katlini** yasallaştırdı.

I. Ahmet

Ekberiyet sistemi olan **“Ekber ve Erşed”** sistemini getirdi. (Amca ve yeğenlerin tekrar padişah olması sağlandı)

UYARI: Veraset Sisteminde yapılan bu değişikliklerin ortak amacı **merkezi otoriteyi** güçlendirmektir.

Y. Sultan Selim

“halifelik” makamını ilk kez üstlendi. (Teokratik ve monarşik özellik güçlendi)

OSMANLI DEVLETİ

SEYFİYE

askeri bürokrasi

İLMİYE

din hukuk eğitim

KALEMİYE

sivil bürokrasi

Sadrazam
Vezirler
Yeniçeri ağası
Kaptan-ı Derya

Şeyhülislam
Kazasker

Nişancı
Reisül kütta
Defterdar

Divan Dışı
Beylerbeyi
Sancakbeyi
Tımarlı sipahi

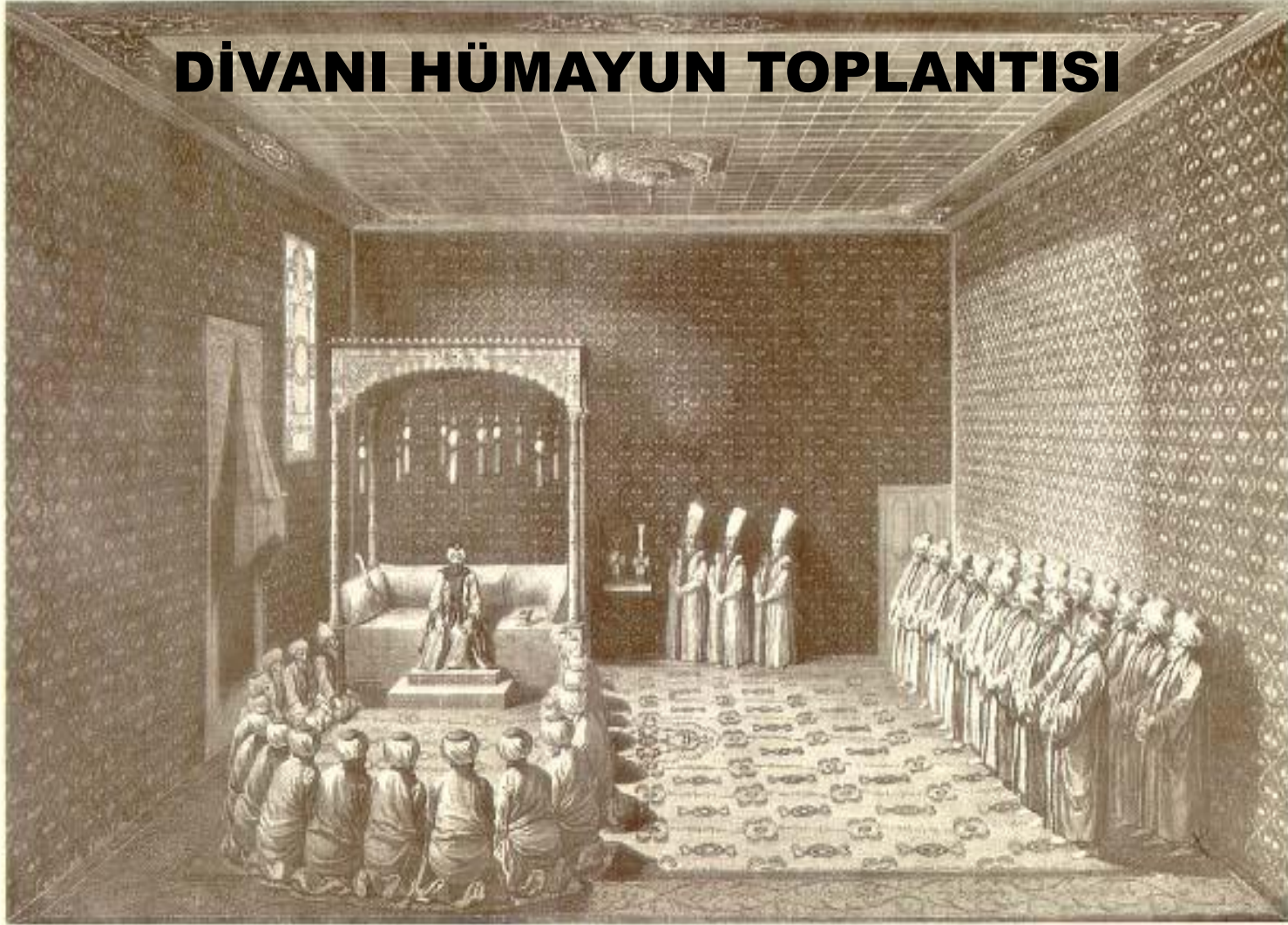
Divan Dışı
Kadı müderris
medreseli
İmam müezzin
Seyit şerif
Nakibül eşraf

Divan Dışı
Saderet
kethüdası
Memurlar
katipler

DİVANI HÜMAYUN TOPLANTISI

OSMANLI DEVLETİ

YENİ YÖNETİM BİRİMLERİ (DAĞILMA DÖNEMİ)

YÖNETİM BİRİMİ ADI	YÖNETİCİ ADI	ADALET	GÜVENLİK
Eyalet	- Beylerbeyi - Voyvoda - Giray - Hidiv - Emir –Şeyh - Dayı	Kadı	Subaşı
Sancak(İl)	- Sancak - Beyi(Vali)	Kadı	Subaşı
Kaza(İlçe)	Kadı (Kaymakam)	Kadı	Subaşı
Karye(Köy)	- Köy - Kethüdası (Timarlı Sipahi)	Kadı, Naibi (Vekil)	Yiğitbaşı

NOT: Dağılma döneminde (Tanzimat Dönemi) toprak kayıpları sebebiyle ülke 1864 Vilayet Nizamnamesi **mutasarrıflık** ve **liva** denilen yeni yönetim birimlerine bölündü. 1871’de de **Nahiyeler** kuruldu.

OSMANLI İMPARATORLUĞUNUN GERİLEMESİ VE YIKILIŞI

KARA ORDUSU

ULUFE

Üç ayda bir alınan maaş

CULÜS

Padişah tahta çıktığında verilen bahşiş

SEFER

Padişah ilk kez sefere çıktığında verilen bahşiş

DEVŞİRME

Hristiyan çocukların alınıp yetiştirilmesi sistemi

ÇIKMA

Eğitim sonrası mezuniyet

1) MERKEZ ORDUSU: BUNLAR KAPIKULU ORDUSUDUR.

(Selçuklu'da GULAM)

Bunlar devşirme kökenli olup, başkentte yaşarlar. Üç ayda bir **ULUFE** denilen maaş alırlar. Ayrıca **CULÜS** ve **SEFER** olmak üzere iki ayrı bahşiş alırlar. Culus Bahşişi bir padişah tahta çıktığında, Sefer Bahşişi ise padişah ilk kez sefere çıktığında verilir. Kapıkulu Sistemini (Kul Sistemi) **I.Murat PENCİK** adıyla kurdu. Bu sistem savaşta esir edilen çocuklara dayanıyordu. II. Murat ise bu sistemi **DEVŞİRME** sistemine dönüştürdü. Devşirilen çocuklar Anadolu'da müslümanlaştırılır, sonra başkentte **Acemioğlanlar** Ocağına verilirdi. Burada ilk askeri ve mesleki eğitim aldıktan sonra **ÇIKMA** adıyla mezun olur ve usta birliklerine gönderilirdi. **Devşirme sisteminin temel amacı merkezi otoriteyi güçlü tutmaktır.** Ayrıca asker, memur ve sanatkar ihtiyacı da karşılanırdı.

KAPUKLU SÜVARİLERİ VE PİYADELERİ

a) KAPUKLU SÜVARİLERİ

- Sipah
- Silahtar
- Sağ Ulufeciler
- Sol Ulufeciler
- Sağ Garipler
- Sol Garipler

Padişahın **canını, otağı**
alemleri ve hazineyi korurlar.

Bunlara **ALTI BÖLÜK**
halkı denir.

b) KAPUKLU PİYADELERİ

• **Acemioğlanlar** : İlk askeri ve mesleki eğitimin verildiği yer.

• **Yeniçeriler** : Kapıkullarının en kalabalık grubu

• **Cebeciler** : Silah yapımı ve tamirâtı

• **Topçular** : I.Murat döneminde kuruldu.

• **Humbaracılar** : Faih'in kurduğu havan topçuları

• **Lağımcılar** : Kale duvarları altına tünel kazan,
dinamit döşeyen teknik sınıf

• **BOSTANCILAR** : Sarayları ve konakları koruyanlar

2) TAŞRA ORDUSU: BUNLAR TIMARLI SİPAHİLERDİR.

(Selçuklu'da İKTÂ)

Bunlar **Türkmen kökenli** olup, taşrada yaşarlar. Maaş yerine kendilerine verilen dirlik topraklar ile geçinirler. Bunlara **CEBELÜ** ismi de verilir.

Bunlar ordunun **en kalabalık** grubudur.

Savaşlarda **beylerbeyi** ve **sancak beyi** komutasında savaşırlandı.

CEBELÜ

Taşra ordusunu oluşturan timarlı sipahilere verilen addır.

İKTÂ

Dirlik toprak sistemidir. Sipahilere hizmet karşılığı toprak gelirleri verilirdi.

3) YARDIMCI KUVVETLER:

AKINCILAR:
Ordu önünden gidip istihbarat yaparlar.

AZAPLAR:
Bekarlardan kurulu birlik

SAKALAR:
Sucular

TURNALAR:
Haberciler

MÜSELLEMLER:
Orhan Bey döneminde kurulan atlı bir birlik

BALTACILAR:
Ordunun geçeceği yerlerde çalılık ve ağaçları temizleyen birlik

DELİLER:
Ordunun en önünde giden birlik

VOYNUKLAR:
At bakıcıları

MARTALOSLAR:
Hristiyan istihbaratçılar

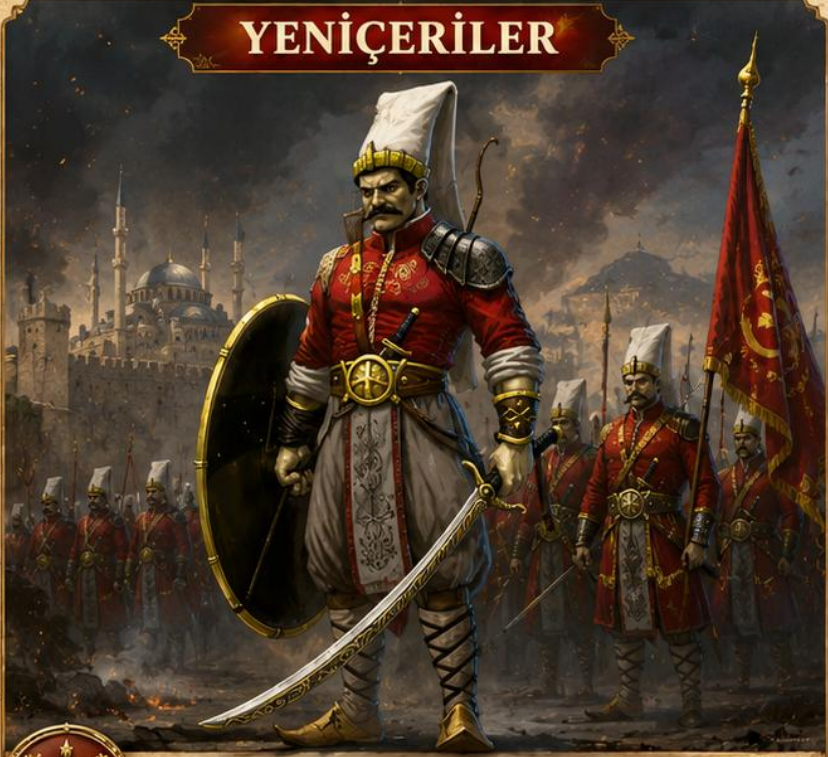
CEREHORLAR:
Çadır kurup ağırlıkları taşıyanlar

— OSMANLI DEVLETİ —

YENİÇERİLER VE TİMARLI SİPAHİLER

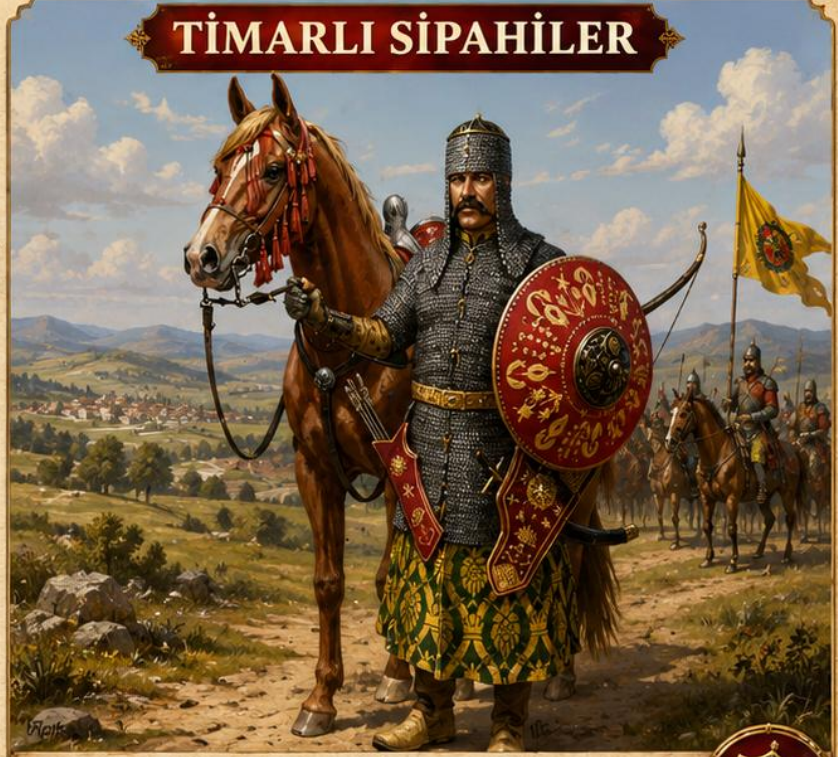
YENİÇERİLER

- **ULEFE** ve bahşiş alır.
- Başkentte yaşar.

TİMARLI SİPAHİLER

- **Dirlikle** geçinir
- Taşrada yaşar

RETRO
YAYINCILIK

TİMARIN FAYDALARI

Üretimde süreklilik sağlanır.

Piyasada ürün-mal bol olur.

Fiyatlar ucuzlar.

Halkın alım gücü artar.

Halkın devlete bağlılığı artar.

Devlet; vergi toplamak, maaş dağıtmak işinden kurtulur.

Kalan vergiler, yerinde rahat toplanır.

Hazineden para çıkmadan hazır ordu oluşturulur.

Para yerine kullanılır.

Asker, bulunduğu bölgenin güvenliğini sağlar.

Merkezî otorite güçlenir.

Bölgenin bayındırlık hizmetleri, yerinde görülür.

HUKUK

1) ÖRFİ HUKUK:

Kaynağı Türk gelenek ve görenekleridir. Padişah emirleri olan **FERMAN**(**Hattı Hümayun**) ve padişahın görevlendirme yazıları olan **BERAT**'lar, eyaletlere gönderilen **ADALETNAME**'ler, fethedilen yerlerde can ve mal güvenliğinin sağlanmasını amaçlayan **AMANNAME**'ler bu türdendir. Fermanların biraraya getirilmesiyle **KANUNNAME**'ler oluşur.

ÖRNEK:

F. SULTAN MEHMET:
Kanunname-i Ali

Osmani (Kardeş katli)

K. SULTAN SÜLEYMAN:
Kanuni Kadim

(Devşirme Sistemi düzenlendi)

2) ŞER'İ HUKUK

2) ŞER'İ HUKUK: Kaynağı İslam dinidir. Mahkemelere Şeriyye Mahkemeleri denir. Mahkemelerde görev yapan hakime **KADI** denir.

Kadılar;

- yargıçlık
- kazalarda yöneticilik
- Evlendirme işleri
- Alım- satım işlerini onaylar(noter)
- Vakıfların mali denetimi
- Görev bölgesinin vergilerini toplar.
- Belediye işlerini de takip eder.

Kadiya **KASSAM** (Yetimin mirasını korur) ve **MUHZİR** (Mübâşir) yardımcı olur.

KASSAM
Yetimin
mirasını
korur.

MUHZİR
Mübâşir
(yardımcı)
görev yapar.

OSMANLI DEVLETİ'NDE HUKUK SİSTEMİ

3

3) CEMAAT (Azınlık) HUKUKU:

Osmanlı ülkesinde yaşayan gayrimüslimlerin hukukudur. Amaç uyum sürecini kolaylaştırmaktı. (İstimalet Politikası)

Cemaatler kendi dinî liderleri aracılığıyla aile, miras, evlenme, boşanma gibi konularda kendi hukuklarını uygulayabiliyorlardı.

Devlet, genel düzeni ve güvenliği sağlıyordu.

4

4) YABANCI HUKUKU:

Verilen kapitülasyonların neticesinde Avrupalıların hukukudur.

Avrupalılar konsolosluk mahkemelerinde yargılanırdı.

Ticaret, mülk edinme, sözleşme gibi konularda kendi hukuk sistemleri geçerliydi.

5

5) BATI TARZI HUKUK:

Tanzimat Döneminden itibaren batılılaşmanın etkisiyle alınmış Avrupa tarzı hukuktur.

Avrupa'daki gelişmeler örnek alındı.

Yeni yasalar, mahkemeler, hukuk okulları açıldı.

Ceza, ticaret, medeni hukuk alanlarında düzenlemeler yapıldı.

EĞİTİM

1

MEDRESE:

Osmanlı'da ilk medreseyi Orhan Bey döneminde İznik'te, Davudi Kayseri açtı. F. Sultan Mehmet ise **SAHNI SEMAN MEDRESESİNİ** açtı. (II.Beyazid Med. Süleymaniye Med. Selimiye Med. önemli medreselerdir)

2

ENDERUN:

F.Sultan Mehmet tarafından kuruldu. Sarayda memur yetiştiren okuldur. Buraya genelde devşirme kökenlilerin alınması (**Acemioğlanlar Ocağından**) Türk bürokrasisini geriletmiştir. Ayrıca yönetimde Türkmen Devşirme çekişmesi yaşanmıştır.

EĞİTİM C

3

3. CEMAAT OKULLARI :

Gayri,müslimlerin kendi ibadethanelerine bağlı kendi dillerinde eğitim yaptıkları okullardır. (İstimalet Politikası)

4

4. YABANCI OKULLAR:

Verilen kapitülasyonlar doğrultusunda açılan okullardır. Bu okullar açan devletin hükümetine bağlıydı. İlk açılan yabancı okul Fransız **Saint boint Lisesi**'dir.

5

5. BATI TARZI MEKTEPLER:

Dağılma döneminde açılan iptidai, rüştiye, idadi, sultani gibi okullardır.

TOPRAK SİSTEMİ

A

A) MÜLK TOPRAK: Özel mülkiyettir.

a) Öşri-yye:

- Müslümanların özel mülküdür.
- Alınan emlak vergisine **Çift Resmi** denir.

b) Haraci-yye:

- Gayrimüslimlerin özel mülküdür.
- Alınan emlak vergisine **İспенç** denir.

B

B) MİRİ TOPRAK:

- Mülkiyeti devlete aittir.
- İşletme hakkı halka verilir.
- Vergi gelirleri farklı hizmet alanlarına ayrılır.

1) VAKIF:

- ✓ Geliri sosyal müesseselere aktarılır.
- ✓ Sosyal dayanışmayı artırır.
- ✓ Bayındırlık hizmetlerine katkı sağlar.
- ✓ Vakıf yöneticisine **Mütevelli** denir.
- ✓ Vakfedilen mala **Mevkuf** denir.
- ✓ Kuruluş belgesine **Vakfiye** denir.

VAKIF ESERLERİNE
ÖRNEKLER

CAMİ

MEDRESE

KÖPRÜ

KÜLLİYE

HAN

HAMAM

DİRLİK SİSTEMİ (İKTA - TIMAR)

2)

2) Dirlik (Selçuklu'da İkta)

Geliri **cebelü** denilen tımarlı sipahilere ve memurlara aktarılır.

Gelir seviyesine göre

HAS

En büyük dirlik türüdür.
Geliri en yüksektir.

ZEAMET

Has'tan küçük,
tımar'dan büyüktür.

TİMAR

En küçük dirlik türüdür.
Geliri daha düşüktür.

Verildiği kişiye göre

Eşkinci Tımarı: Savaşta filen görev alan sipahilere verildi.

Mustahfız Tımarı: Sınır ve kale koruyucularına verildi.

Hizmet Tımarı: Bürokrat, memur ve diğer devlet görevlilerine verildi.

Tımar Sisteminin Amaçları

Askerlik: Düzenli bir orduyu ayakta tutmak.

Yönetim: Devletin taşra yönetimini sağlamlaştırmak.

Güvenlik: Sınır ve iç güvenliği sağlamak.

Ekonomi: Üretimi artırmak, vergi gelirlerini düzenli sağlamak.

Sosyal Düzen: Toplumsal dengeleri korumak.

GELİRİN AKTARIMI

Tımar arazisinde üretim yapılır.

Üretilen ürün ve vergiler toplanır.

Toplanan gelir devlete aktarılır.

Devlet tarafından sipahilere ve memurlara dirlik olarak verilir.

Dirlik sistemi, toprakların boş kalmamasını sağlar, üretimi ve vergi gelirlerini artırır, devlete bağlı güçlü bir orduyun kurulmasına katkı sağlar.

DEVLET GELİRLERİ

3

OCAKLIK: Vergi geliri kale muhafızı (dizdar-candar) ve tersanelere aktarılır.

4

YURLUK: Vergi geliri sınır boylarındaki güçlü ailelere aktarılır.

5

PAŞMAKLIK: Vergi geliri saray kadınlarına aktarılır.

6

MALİKANE: Vergi geliri üstün hizmet gösterenlere verilir.

7

ARPALIK: Emekliye ayrılan memura verilir.

8

MEVAT : Taşlık –bataklık araziler

9

METRUK: Pazar yeri, harman yeri köy meydanı gibi alanlar

Bu gelirlerin amacı; devletin düzenini sağlamak, askerî gücü korumak, halkın refahını artırmak ve ülkenin kalkınmasını desteklemektir.

DEVLET GELİRLERİNİN KULLANIM ALANLARI

Askerlik ve güvenlik

Denizcilik (tersaneler)

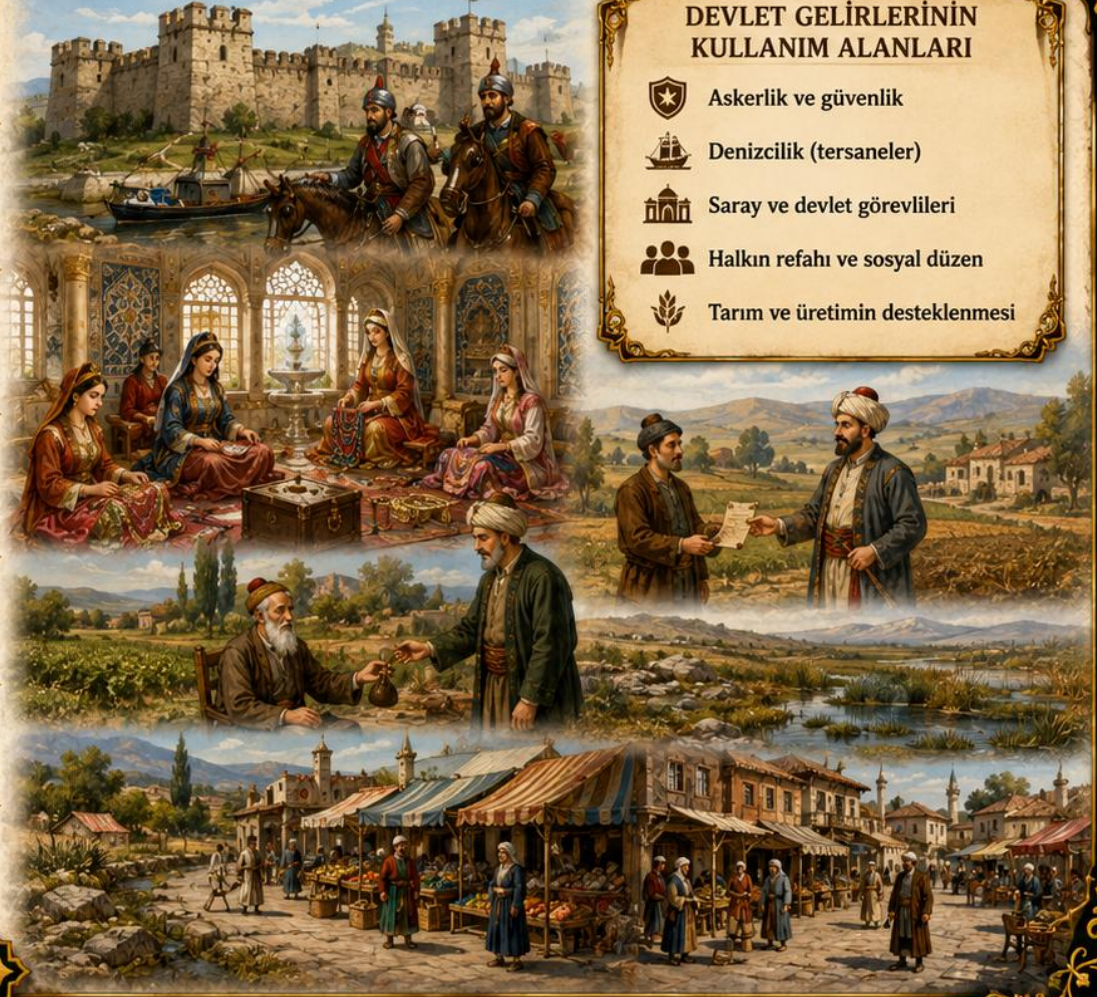
Saray ve devlet görevlileri

Halkın refahı ve sosyal düzen

Tarım ve üretimin desteklenmesi

10) MUKATAA (İLTİZAM SİSTEMİ)

10) Mukataa: Vergi geliri doğrudan hazineye aktarılan topraklardır. Bunun için **İLTİZAM** sistemi uygulanır. **İLTİZAM:** Bir bölgenin vergi toplama hakkının ihale **3** yıllığına satılmasıdır.

İltizamı alan kişilere **mültezim** deniyordu. İltizam sistemi daha sonra Anadolu ve Balkanlar'da yaygınlaştırılmış ve ömür boyu satılmıştır. Ömür boyu satılmasına **Malikane** denmiştir. Bu durum **ayan** denilen toprak ağalarının çıkmasına feodal düzenin kurulmasına neden olmuştur.

İltizamın Yararları:

a) Hazinesinin nakit ihtiyacını karşılıyordu.

b) Büyük bir coğrafyanın vergi toplama yükünden devlet kurtuluyordu.

a) Feodal düzenin ortaya çıkmasına zemin oldu.

b) Uygulandığı yerlerde güvenlik zaafiyeti oldu.

Mukataa (iltizam) sistemi, devletin vergi gelirlerini peşin olarak almasını sağlasa da, uzun vadede **feodal yapının güçlenmesine** ve **merkezi otoritenin zayıflamasına** yol açmıştır.

İhale usulü ile vergi toplama hakkı **3** yıllığına satılır.

İLTİZAM SİSTEMİNİN SONUÇLARI

Devletin nakit ihtiyacı kısa sürede karşılandı.

Vergi toplama yükü devletten alındı.

Ayanlar (toprak ağaları) ortaya çıktı.

Feodal düzen güçlendi.

Güvenlik zayıfladı.

Halkın üzerindeki vergi yükü arttı.

SOSYAL HAYAT C

Halk ikiye ayrılırdı.

A

A) YÖNETİLEN HALK (REAYA - TEBA):

Halk **müslüman** ve **gayrimüslim** olarak ikiye ayrılırdı.

Gayrimüslimlere **ZİMMİ** denirdi.

Yani Osmanlı da **millet sistemi** inanç-din kriterine göre oluşurdu.

Bunlar **vergi verenlerdir**.

VERGİ VEREN REAYA GRUPLARI

ÇİFTÇİLER

Toprağı eken, ürün yetiştiren ve vergi veren kişilerdir.

ZANAATKARLAR

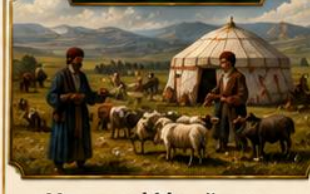
El sanatları ile uğraşan, üretim yapan kişilerdir.

TÜCCARLAR

Alım satım yapan, ticaret yoluyla kazanç sağlayan kişilerdir.

GÖÇEBELER

Hayvancılıkla uğraşan, göçebe hayat süren kişilerdir.

ÇİFTÇİ - ZANAATKAR - TÜCCAR - GÖÇEBELER

Bu gruplar, Osmanlı Devleti'nin ekonomik ve sosyal yapısının temelini oluşturmuştur.

Osmanlı Devleti'nde **millet sistemi**, farklı inanç ve kültürlere sahip toplulukların bir arada barış içinde yaşamasını sağlamış, toplumsal düzenin korunmasında önemli bir rol oynamıştır.

B) YÖNETENLER (BERAYA-ASKERİ) C★

- Memurlardır. Bunlar kendi içinde üçe ayrılırdı.
- Bunlar vergi toplayanlardır.

1) İLMİYYE (ULEMA):

- Bunlar medrese kökenli olan memurlardır.
- Bunların doğuştan Müslüman olması gerekirdi. Adalet, eğitim, din ve bilim ile ilgilenirlerdi. (**Şeyhülislâm**, Kazasker, Lala, **Nakibül Eşraf**, Müderris, **Kadı**, **İmam**, Müezzîn)

ŞEYHÜLİSLÂM

KAZASKER

LALA

NAKİBÜL EŞRAF

MÜDERRİS

KADI

İMAM

MÜEZZİN

2) KALEMİYYE:

- Bunlar enderun kökenli bürokrasi ve diplomasi ile uğraşanlardır. (**Defterdar**, **Nişancı**, **Reisül Küttap**, **Katipler**, Eminler)

DEFTERDAR

NİŞANCI

REİSÜL KÜTTAP

KATİPLER

EMİNLER

3) SEYFİYYE:

- Bunlar yönetimde bizzat padişahı temsil eden yöneticilerdir.
- Genelde ordu ve enderun kökenlidirler. (**Sadrazam**, **Vezir**, **Beylerbeyi**, **Sancak Beyi**, **Tımarlı Sipahi**, **Subaşı**, **Kaptanı Derya**, **Yeniçeri Ağası**)

SADRAZAM

VEZİR

BEYLERBEYİ

SANCAK BEYİ

TİMARLI SİPAHİ

SUBAŞI

KAPTANI DERYA

YENİÇERİ AĞASI

Bu üç sınıf, Osmanlı Devleti'nin yönetim, adalet, eğitim, güvenlik ve maliye işlerini yürütmüş; devletin düzenini, gücünü ve devamlılığını sağlamıştır.

DIKEY HAREKETLİLİK

Bir kişinin bilgi ve liyakati doğrultusunda en üst mercilere kadar çıkabilmesi dikey hareketlilik örneğidir. Kişilerin rütbelerinin yükselmesidir.

Devşirme Sistemi ve Medrese Eğitimi olarak kişilerin memur olması, orduda yükselmesi gibi.

Dikey hareketlilik toplumda sosyal tabakalaşmanın olmadığını kanıtlar.

Türk-İslam Devletlerinde sosyal tabakalaşmanın oluşmama sebepleri şunlardır.

SOSYAL TABAKALAŞMANIN OLUŞMAMA SEBEPLERİ

a

VERASET SİSTEMİ

Makamlar ve görevler babadan oğula geçmezdi. Herkes **liyakatiyle** yükselbilirdi. Bu nedenle soylu bir sınıf oluşmazdı.

b

TOPRAKLARIN TAMAMINA YAKINININ DEVLET MALI OLMASI (DİRLİK)

Topraklar devlete aitti. Kimse toprak sahibi olarak ayrıcalık elde edemezdi. Bu durum **sosyal eşitliği** destekledi.

c

İSLAMİYET'İN ETKİSİ

İslam'ın **eşitlik ve adalet** ilkesi herkesi kardeş kabul eder. Irk, renk, dil ayrımı yapılmaz. Bu da **sosyal eşitliği** sağlar.

d

GÖÇEBE KÜLTÜR ÖZELLİKLERİNİN GETİRDİĞİ UNSURLAR

Göçebe yaşamda herkes **eşit şartlarda** yaşar, mülk birikimi azdır. Bu anlayış yerleşik hayata da yansımış, ayrıcalıklı sınıflar oluşmamıştır.

Türk-İslam Devletleri'nde **fırsat eşitliği**, **liyakat** ve **adalet** anlayışı sayesinde herkes yeteneği ve çalışmasıyla üst makamlara yükselbilmiştir.

YATAY HAREKETLİLİK C

YATAY HAREKETLİLİK: Kişilerin göç ile yer değiştirmesidir.

OSMANLININ;

a

a) **Kuruluş ve Yükselme döneminde;**
Anadolu'dan Balkanlara yapılan **İSKAN POLİTİKASI** (İskanın temel amacı Balkanları Türkleştirmek ve bölgede kalıcılığı sağlamaktır)

b

b) **Duraklama döneminde;** Celali İsyanları sonucu köyden kentlere yapılan göç. (**BÜYÜK KAÇGUN**)

c

c) **Gerileme ve Dağılma döneminde;** yaşanan toprak kayıpları sonucu Anadolu'ya geriye yapılan göçler yatay hareketlilik örneğidir.

BÜYÜK KAÇGUN

Celali İsyanları sırasında köylerden kasaba ve şehirlere doğru yoğun göç yaşanmıştır.

TOPRAK KAYIPLARI

Savaşlar ve antlaşmalar sonucu toprak kayıpları yaşanmış, halk Anadolu'ya geri göç etmiştir.

ANADOLU'YA GERİ DÖNÜŞ

Kaybedilen topraklardan Anadolu'ya geri yapılan göçler yatay hareketlilik örneği olarak görülür.

Yatay hareketlilik, kişilerin yer değiştirmesidir.

Osmanlı, göçleri devlet politikası olarak yönetmiştir.

Amaç; güvenliği sağlamak, bölgeyi Türkleştirmek ve kalıcılığı sağlamaktır.

Sosyal, ekonomik ve kültürel yapı bu göçlerden etkilenmiştir.

OSMANLIDA EKONOMİK MODELLER

İASECİLİK

Reayanın ihtiyaç duyduğu temel tüketim maddelerinin piyasada **bolca** ve **istenilen kalitede** bulundurulmasını ifade eden ekonomik modeldir.

Temel İhtiyaçlar

Bol ve Kaliteli Ürün

Fiyat İstikrarı

Halkın Memnuniyeti

Amaç;
Halkın temel ihtiyaçlarını uygun fiyat ve kalitede temin edebilmesini sağlamaktır.

GELENEKÇİLİK

Piyanın **dengelerinin** bir anda değişmesini engellemek ve bununla ilgili gerekli **tedbirleri** almak olarak ifade edilen ekonomik modeldir.

Piyasa Dengesi

Gerekli Tedbirler

Fiyat İstikrarı

Ekonomik Düzen

Amaç;
Piyasa düzenini korumak, fiyat istikrarını sağlamak ve ekonomik sürekliliği sağlamaktır.

FİSKALİZM

Hazine gelirlerini **maksimum** düzeyde tutup, hazine giderlerini **minimum** düzeyde tutmak olarak ifade edilen ekonomik modeldir.

Maksimum Gelir

Minimum Gider

Güçlü Hazine

Güçlü Devlet

Amaç;
Devletin mali gücünü artırmak, hazinenin güçlü olmasını sağlamak ve devletin devamlılığını güvence altına almaktır.

Bu üç ekonomik model; **halkın refahını** sağlamak, **piyasa düzenini** korumak ve devletin **mali gücünü** artırmak amacıyla birlikte uygulanmıştır.

OSMANLIDA VERGİ SİSTEMİ

Vergiler şeri ve örfi olmak üzere ikiye ayrılırdı.

1) ŞERİ VERGİLER

Öşür: Müslümanlardan alınan **1/10** ürün vergisi

Haraç: Gayrimüslimlerden alınan **1/5** ürün vergisi

Cizye: Gayrimüslim erkeklerden askere gitmedikleri için alınan kelle – sağlık vergisi

Pencik: Savaşta elde edilen gelirin **1/5'i**

Zekat: Zengin Müslümanlardan alınan vergi

Bac: Pazar vergisi

Ağnam: Hayvan vergisi

Çiftbozan: İşletme hakkı kendine verilen miri araziye mazeretsiz ekip biçmeyenden alınan tazminat. Bu verginin amacı üretimin sürekliliği ve artışını sağlamak ve düzensiz göç faaliyetlerini engellemektir.

İltizam: Bir bölgenin vergi toplama hakkının ihale usulü satışa çıkarılmasıdır.

Savaşta elde edilen ganimetin **1/5'i** devlete ayrılırdı.

Mali gücü yerinde olan Müslümanlardan alınırdı.

Pazarlarda alışveriş üzerinden alınan vergidir.

Küçük ve büyükbaş hayvanlardan alınırdı.

Toprağın boş bırakılmasını önlemek için alınırdı.

Vergi toplama yetkisi ihale ile mültezimlere verilirdi.

Amaç: Halkın temel ihtiyaçlarını karşılayacak ekonomik düzeni kurmak, devletin mali gücünü artırmak ve kamu hizmetlerini sürdürmektir.

2) ÖRFİ VERGİLER

BENNAK

Evlilik vergisi

Evlenmek isteyen erkeklerden alınan vergidir.

MÜCERRED

Bekarlık vergisi

Bekar ve çocuksuz erkeklerden alınan vergidir.

RESMÎ ARUS

Evlenmek için verilen vergi

Evlenmek için devlete başvuruda bulunanlardan alınan vergidir.

AVARİZ

Olağanüstü durumlarda alınan vergi

Savaş, doğal afet, kıtlık gibi olağanüstü durumlarda halktan alınan vergidir. (II. Beyazıt sürekli, hale getirdi)

CERİME

Suçlulardan alınır.

Suç işleyen kişilerden, yargılama sonucu alınan vergidir.

DİĞER ÖRFİ VERGİLER

AMEDİYE

İthalat vergisi

Yurt dışından getirilen mallardan alınan vergidir.

REFTİYE

İhracaat vergisi

Yurt dışına gönderilen mallardan alınan vergidir.

İMDAD-I SEFERİYYE

Savaş harcamaları için alınan vergi

Savaş masraflarını karşılamak için halktan alınan vergidir.

İMDAD-I CİHADİYYE

Savaşa yardım için alınan vergi

Devletin savaşa çıkması durumunda, savaşa destek sağlamak amacıyla alınan vergidir.

Örfi vergiler, ihtiyaçlara göre devletin koyduğu ve halktan alınan vergilerdir. Devletin masraflarını karşılamak, savaşları finanse etmek, olağanüstü durumlarda kaynak sağlamak amacıyla uygulanmışlardır.

MÜSADERE

Müsadere: Cezalandırılan kişilerin malının devletçe el konulup hazineye aktarılmasıdır.

Amaç;

a Hazinesinin nakit ihtiyacını karşılamak

b Alternatif zengin sülalelerin oluşumunu engelleyip, merkezi otoriteyi güçlü tutmak

c Haksız kazançların önüne geçmektir.

Müsadere özel mülkiyetin güvencede olmadığını gösterir.

Müsadere özel sermaye birikiminin oluşmasını engellemiştir.

Padişahın yargı yetkisidir.

Müsadere uygulaması, devletin mali gücünü artırmış, ancak **özel mülkiyetin güvencede olmadığını** göstermiştir. Bu durum, Osmanlı'da merkezi otoritenin gücünü pekiştirmiştir.

Ayakkabıcı, nakkaş, hattat, yapı ustası gibi meslek gruplarına **HİRFET** denir. Sarayda bulunan sanatkar grubuna **Ehli Hiref** denirdi.

Bunların hazırladıkları örnekler imparatorluğun **her yerine gönderilir** ve taşrada da uygulanması sağlanırdı.

Böylece sanatta bir **uslup birliği** oluşmuştur.

HİRFET

= Meslek ve sanat sahipleri topluluğu

AYAKKABICI

NAKKAŞ

HATTAT

YAPI USTASI

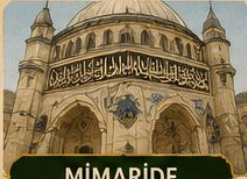

Hat: Arap Alfabeti ile güzel yazı sanatı. Hem mimaride hemde kağıtta kullanılır. Yapana **Hattat** denir. (Şeyh Hamdullah hattatların **kiblegahıdır**)

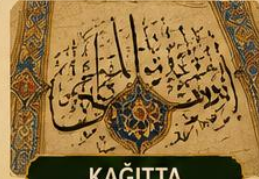
HAT ÇEŞİTLERİ

- Sülüs
- Nesih
- Talik
- Divani
- Kufi

KULLANIM ALANLARI

MİMARİDE

KAĞITTA

"Güzel yazı, güzelliğin dilidir."
Hattat, yazıyla ahlakını yansıtır."

- Şeyh Hamdullah

OSMANLIDA SANAT DALLARI

MÜZİK:

İtri (Buhurizade Mustafa Efendi), Hacı Arif Bey, Dede Efendi, Tamburi Cemil Bey III. Selim (III. Selim Suzi Dilara makamını bulmuştur)

ÇİNİ:

İznik, Kütahya ve İstanbul çini merkezi idi.

RESİM:

İlk resmini yaptıran **II. Mehmed** tir. Resmini İtalyan **Gentile Bellini** yapmıştır. Bu dönemde Sinan Paşa İtalya'ya resim eğitimi için gönderildi. **II. Mahmud** ise resimlerini devlet dairelerine astırdı.

II. Mehmed

Gentile Bellini'nin II. Mehmed resmi

Sinan Paşa

II. Mahmud'un devlet dairelerine astırdığı resimler

ŞEKER AHMED PAŞA:

Abdülaziz döneminde ilk resim sergisini açmıştır.

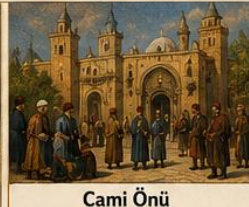

OSMAN HAMDİ BEY:

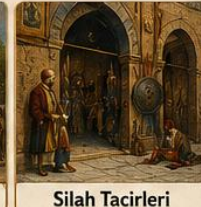
II. Abdülhamid döneminde, Osmanlıda müzeciliğin kurucusu, Sanayi Nefise Mektebi denilen güzel sanatlar akademisini kurucusudur. İlk arkeoloji çalışmalarını da başlatmıştır. Kaplumbağa Terbiyecisi, Cami Önü, Silah Tacirleri isimli tabloların ressamıdır.

Kaplumbağa Terbiyecisi

Cami Önü

Silah Tacirleri

HAT:

Arap Alfabesi ile güzel yazı sanatı. Hem mimaride hemde kağıtta kullanılır. Yapana **Hattat** denir. (Şeyh Hamdullah hattatların kiblegahıdır)

OSMANLI DEVLETİ'NDE HUKUK

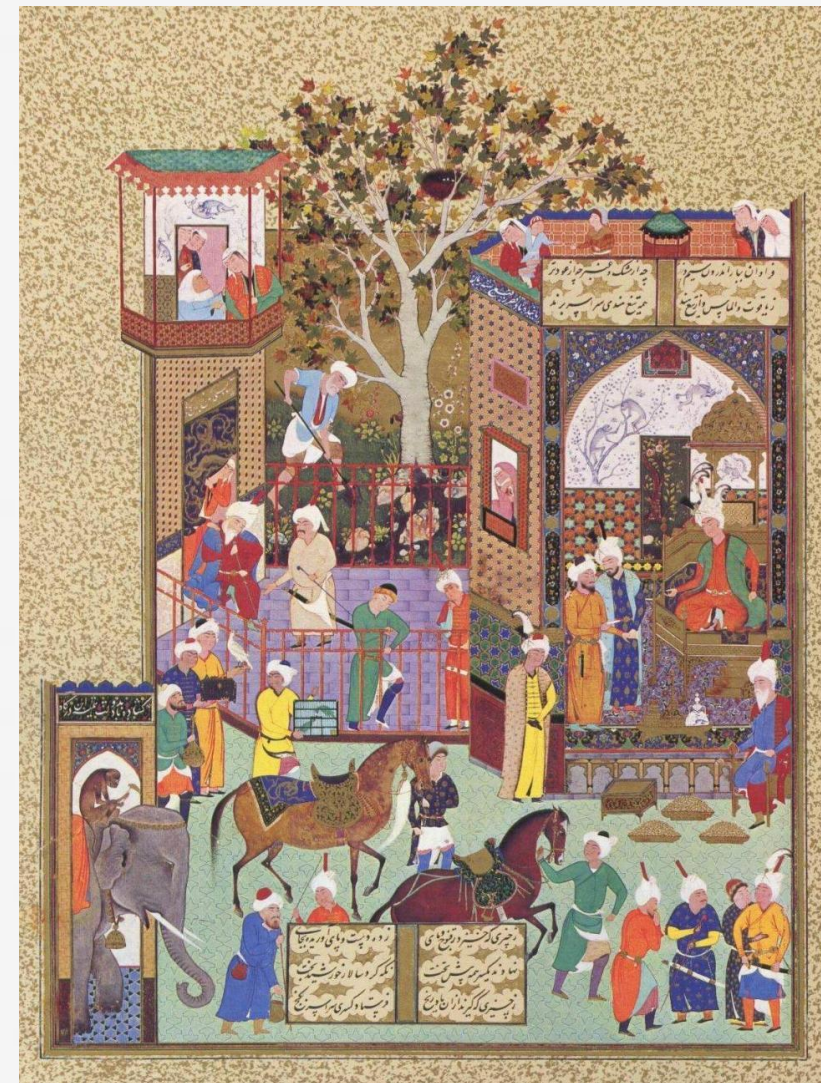

**Gentile Bellini tarafından
izilen portre**

**Sinan Paa tarafından
izilen Gl Koklayan
Fatih Portresi**

KİTAP SÜSLEME ÖRNEĞİ

TEZHİP

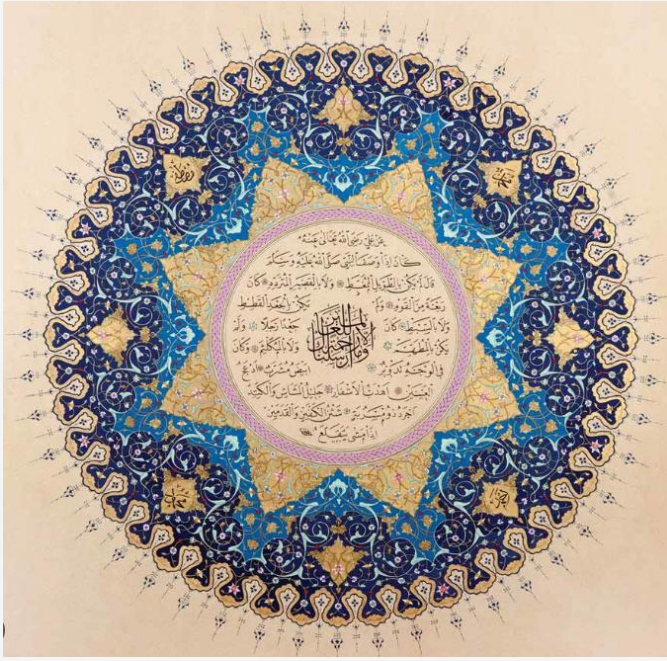

CAM SANATI ÖRNEĞİ

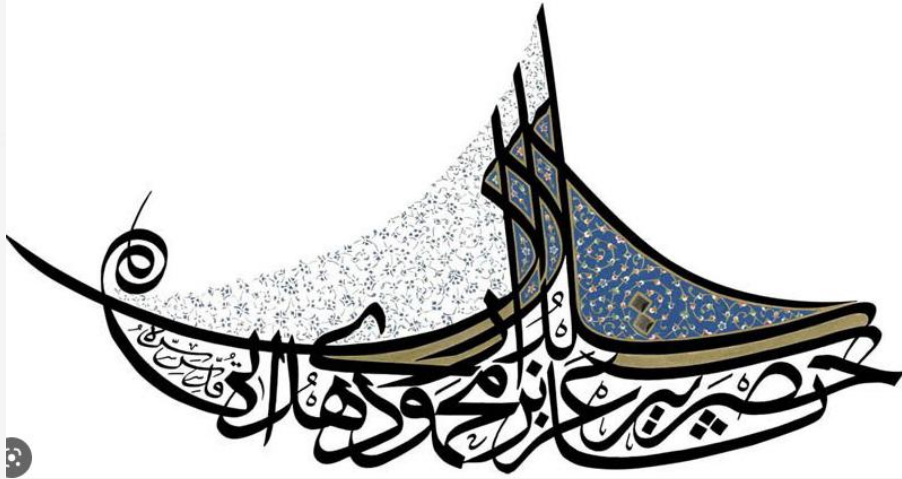
VİTRAY

TEZHİP SANATI

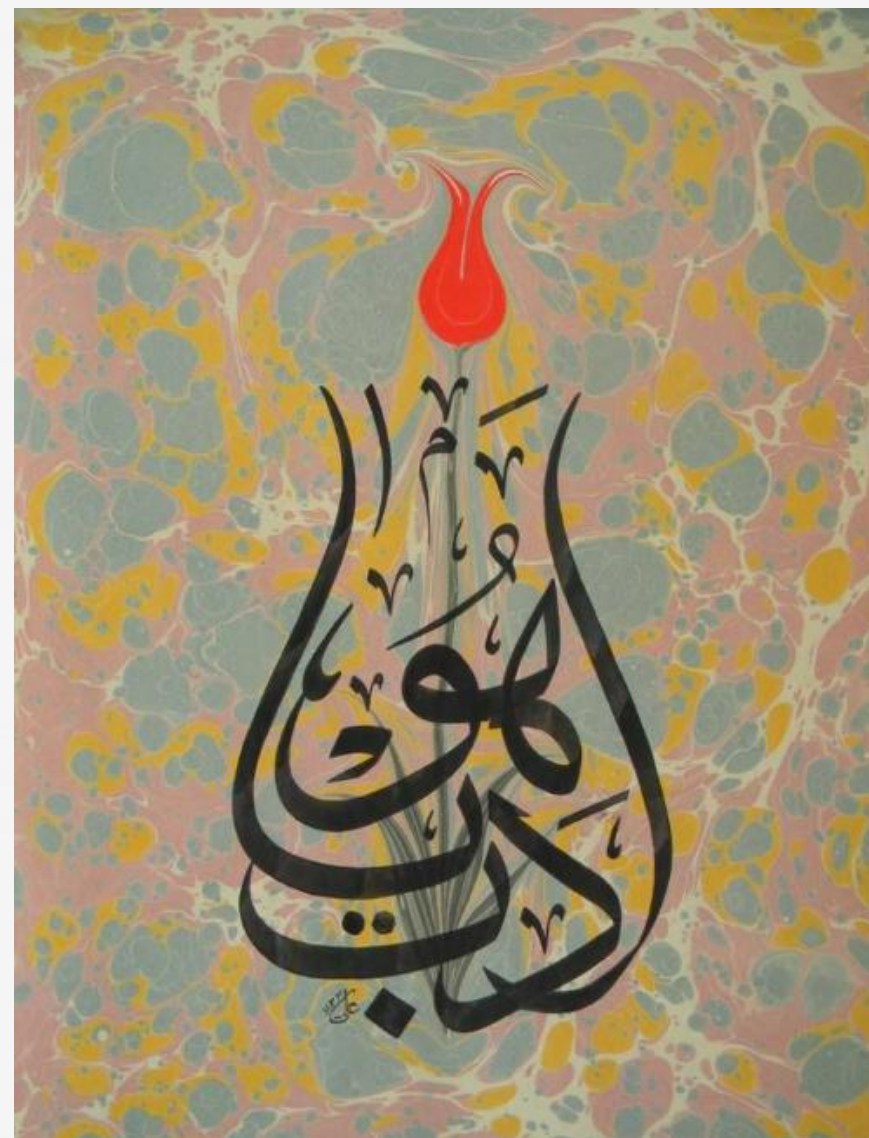
بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

بوکون اندا یچون نہ یایدک
۱۱ سویم ۱۲

کیف کچیلہ قالک
کتبه صاواش
۱۴۲۵

RETRO
YAYINCILIK

RETRO
YAYINCILIK

ÇİNİ SANATI

VİTRAY SIRÇA ÇEŞMİ BÜLBÜL

KEGRO
YAYINCILIK

OSMAN HAMDİ BEY ESERLERİ ŞEKER AHMET PAŞA ESERİ

ŞEHZADE CAMİİ
ÇIRAKLIK

SÜLEYMANİYE CAMİİ
KALFALIK

SELİMİYE CAMİİ
USTALIK

TRABLUSGARP (LİBYA) SAVAŞI VE UŞİ (OUCHY) ANTLAŞMASI 1911-1912

Racconigi Antlaşması

I. BALKAN SAVAŞI 1912

Karadağ (ilk saldıran), Yunanistan, Sırbistan ve Bulgaristan

**Hamidiye kahramanı:
Rauf Orbay**

1912 ÖNCESİ BALKANLAR

I. BALKAN SAVAŞI'NA KATILANLAR

- Karadağ
- Yunanistan
- Sırbistan
- Bulgaristan

Amaç:
Osmanlı Devleti'nin
Balkanlardaki
topraklarını almak

II. BALKAN SAVAŞI 1913

Balkan devletleri arasında Osmanlı Devleti'nden aldıkları toprakları paylaşamama nedeniyle savaş çıkmıştır.

1913 BALKANLAR

II. BALKAN SAVAŞI'NA KATILAN DEVLETLER

- Sırbistan
- Yunanistan
- Bulgaristan
- Karadağ
- Romanya
- Osmanlı Devleti

Sonuç:
Osmanlı Devleti, Edirne ve Kırklareli dışındaki topraklarını kaybetmiştir.

BALKAN SAVAŞLARI ÖNCESİ

I. DÜNYA SAVAŞI 1914-1918

İTTİFAK - BAĞLAŞIK

Almanya

Avusturya – Macaristan

İtalya →

Osmanlı

Bulgaristan

İTİLAFA – ANLAŞMA

İngiltere

Fransa

Rusya

Sırbistan

İtalya

Belçika

Japonya

Romanya

Portekiz ABD

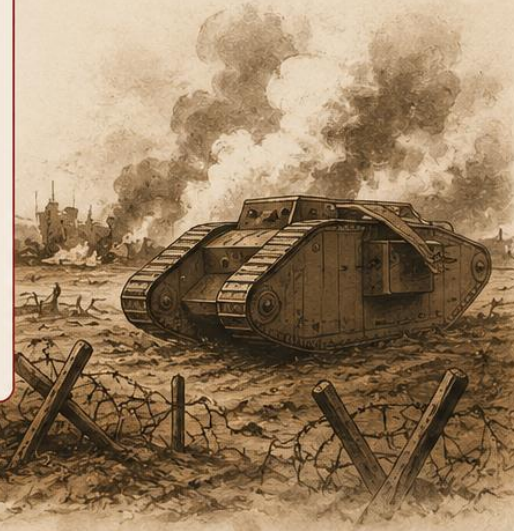
yunan Savaş bitmeden
çekilen Japonya - Rusya

Milliyetçilik

Sömürgecilik

GİZLİ ANTLAŞMALAR

Gizli Antlaşmalara katılmayan devletler:

ABD

ERMENİ

YUNAN

SSCB

OSMANLININ SAVAŖTIĐI CEPHELER

TAARRUZ

• Kafkasya

• Kanal

SAVUNMA

• Irak

• Hicaz Yemen

• Suriye Filistin

• ÇANAKKALE

YARDIM

• Romanya

• Makedonya

• Galiçya

ABD'NİN SAVAŞA GİRMESİ VE SAVAŞIN SONA ERMESİ

WILSON İLKELERİ

SAVAŞI BİTİREN ANTLAŞMALAR

ÜLKE	ANTLAŞMA
Bulgaristan	Nöyyyi – Neuilly
Osmanlı	Sevr - Sevres
Macaristan	Trianon
Avusturya	Sen Germen
Almanya	Versay – Versailles

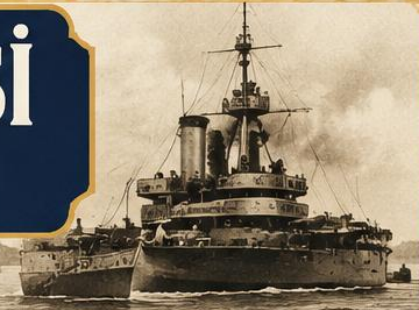

MONDROS MÜTERAKESİ

★ 30 EKİM 1918 ★

İŞGALLER:

TEPKİLER:

- Müdafai Hukuk Cemiyetleri
- Kuvayı Milliye

PARİS BARIŞ KONFERANSI ➤

18.01.1919

İZMİRİN İŞGALİ ➤

15.05.1919

Mondros Ateşkes Anlaşması'ndan Sonra Osmanlı Devleti (30 Ekim 1918)

SON DÖNEM OSMANLI SADRAZAMLARI

SADRAZAM	GÖREVE BAŞLAMA TARİHİ	GÖREVDEN AYRILMA TARİHİ
Kâmil Paşa	29 Ekim 1912	23 Ocak 1913
Mahmud Şevket Paşa	23 Ocak 1913	11 Haziran 1913
Said Halim Paşa	12 Haziran 1913	3 Şubat 1917
Talat Paşa	4 Şubat 1917	8 Ekim 1918
Talat Paşa	4 Şubat 1917	8 Ekim 1918
Ahmed İzzet Paşa	14 Ekim 1918	8 Kasım 1918
Ahmed Tevfik Paşa	11 Kasım 1918	10 Mart 1919
Damat Ferit Paşa	10 Mart 1919	4 Ekim 1919
Ali Rıza Paşa	4 Ekim 1919	2 Mart 1920
Salih Hulusi Paşa	2 Mart 1920	5 Nisan 1920
Damat Ferit Paşa	5 Nisan 1920	18 Ekim 1920
Ahmed Tevfik Paşa	21 Ekim 1920	17 Kasım 1922

MİLLİ MÜCADELE ÖRGÜTLENME DÖNEMİ

19 MAYIS 1919 – 23 NİSAN 1920

MUSTAFA KEMAL'İN **SAMSUN'A ÇIKIŞI** 19 MAYIS

HAVZA GENELGESİ

AMASYA GENELGESİ (TAMİMİ) **mukaddes ittifak**

ERZURUM KONGRESİ **(ilklerin kongresi)**

BALIKESİR-ALAŞEHİR KONGRELERİ

SİVAS KONGRESİ **YA İSTİKLAL YA ÖLÜM!!!**

AMASYA (PROTOKOLÜ) GÖRÜŞMELERİ –

SİVAS KOMUTANLAR TOPLANTISI

“Milletin bağımsızlığını
yine milletin azim
ve kararı kurtaracaktır.”

K. Atatürk

MİSAK-I MİLLÎ SÜRECİ

- TEMSİL KURULU'NUN
ANKARA'YA GELİŞİ

- SON OSMANLI MEBUSAN MECLİSİ'NİN
TOPLANMASI

- MİSAK-I MİLLÎ (Peyman-ı Millî)
28 OCAK 1920

- İSTANBULUN RESMEN İŞGALİ
16 MART 1920

- I. TBMM'NİN AÇILMASI
23 NİSAN 1920 CUMA

MİSAK-I MİLLÎ

K apitülasyonlar

A zınlıklar

B orçlar, Boğazlar

S ınırlar

A zınlıklar

R eferandum

Olağanüstü yetkilere sahip meclis 23 Nisan 1920'de açılmıştır.

I. TBMM'NİN AÇILMASI

(23 NİSAN 1920 Cuma)

24 NİSAN ÖNERGESİ

- Hükümet kurmak zorunludur.
- Geçici bir hükümet başkanı veya padişah vekili (Kaymakamı) atamak doğru değildir.
- Hükümet işleri, Meclis içerisinde seçilecek bir heyet tarafından yürütülecektir. Meclis Başkanı hükümetinde başkanıdır.
- Erkler birliği ilkesi kabul edilmiştir.
- Din işlerini meclis yerine getirir.
- TBMM'nin üstünde hiçbir güç ve makam yoktur.
- Padişah ve halifenin geleceği, işgalcilerin baskısı bittikten sonra Meclis tarafından belirlenecektir.

I. TBMM'YE KARŞI AYAKLANMALAR

SEVR BARIŞ ANTLAŞMASI 433 madde (10 AĞUSTOS 1920)

BİLECİK GÖRÜŞMESİ

(5 ARALIK 1920)

- TBMM adına **Mustafa Kemal**, **İsmet İnönü** ile İstanbul yönetimi adına **Tevfik Paşa** Hükümeti'nden **Ahmet İzzet Paşa** ve **Salih Paşa** arasında yapılmıştır.

KURTULUŞ SAVAŞI

CEPHELER

DOĞU CEPHESİ

- **Doğu Cephesi:** ermenilere karşı açılmıştır. TBMM bu cephede Ermenilere karşı, Osmanlı'dan kalma son düzenli ordularla (XV. Kolordu) savaşmıştır.
- Gümrü, Batum, Moskova, Afganla Dostluk, Kars ant

GÜNEY CEPHESİ

- **Güney Cephesi:** İngiliz, İtalya, Fransız – ermeni işbirliğine karşı Güneydoğu Anadolu ve Çukurova'da halk direnişi (Kuva-i Milliye) yapılmıştır.
- 1921 Ankara Antl.

BATI CEPHESİ

- **Batı Cephesi:** yunanlılara (dolayısıyla da İngiltere'ye) karşı açılan cephedir. Bu cephede TBMM tarafından kurulan düzenli ordularla savaşılmıştır.
- Mudanya Ateşkesi

İÇ CEPHE

- **İç Cephe:** İstanbul Hükümeti'ne ve padişaha karşı ulusal egemenlik mücadelesi verilmiştir.

BATI CEPHESİ

01

I. İNÖNÜ MUHAREBESİ

(6 – 10 Ocak 1921) **savunma**
Eskişehir **metristepe**

02

II. İNÖNÜ MUHAREBESİ

(23 Mart – 1 Nisan 1921) **savunma**

03

ESKİŞEHİR – KÜTAHYA MUHAREBELERİ

(10 – 24 Temmuz 1921) **savunma**

04

SAKARYA MEYDAN MUHAREBESİ

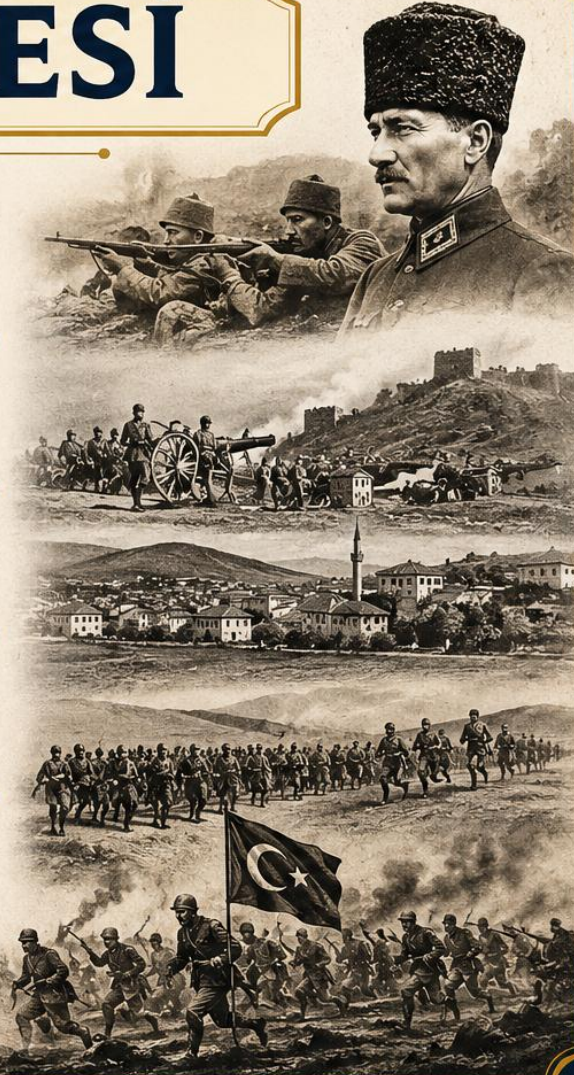
(23 Ağustos – 12 Eylül 1921)
Son **savunma-subaylar** savaşı

05

BÜYÜK TAARRUZ VE BAŞKOMUTANLIK (DUMLUPINAR) MEYDAN MUHAREBESİ

(26 AĞUSTOS – 18 EYLÜL 1922) **rum sındığı**
HÜCUUUUMMMMMMM ALLAH ALLAH ALLAH

- Anadolu'da ki üç önemli tepe

METRİSTEPE

DUATEPE

KOCATEPE

MUDANYA ATEŞKES ANTLAŞMASI

(3 – 11 EKİM 1922)

AMAÇ

Türk - Yunan savaşına son vermek
ve barış görüşmelerine zemin hazırlamak.

TARAFLAR

TBMM Hükümeti ile İtilaf Devletleri
adına İngiltere, Fransa, İtalya ve Yunanistan.

YER

Mudanya (Bursa)

TARİH

3 – 11 Ekim 1922

“ Bu antlaşma ile Doğu Trakya, İstanbul ve Boğazlar TBMM'ye bırakıldı.
Böylece barış görüşmelerinin yolu açıldı. ”

*** Refet Bey Trakya Yüksek Komiseri olarak
Trakyayı **teslim** almak için görevlendirildi.

***Yüzyılda bi tane dahi yetişir o da bana
denk geldi ya la!!!

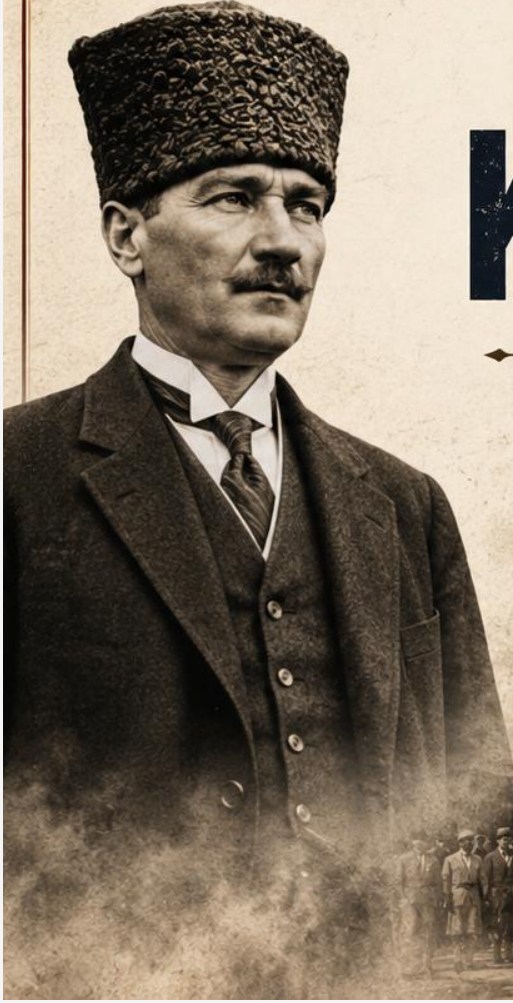
 Lloyd George *İngiltere başbakanı*

SALTANATIN KALDIRILMASI

(1 KASIM 1922)

LOZAN BARIŞ ANTLAŞMASI

(24 TEMMUZ 1923) 143 madde

- Türkiye'yi temsilen, **İsmet Paşayla**, (Dışişleri Bakanı Yusuf Kemal Bey (**Tengirşenk**) istifa ettikten sonra bu göreve gelebilmiştir), beraber **Rıza Nur**, **Hasan Saka** ve 31 Bürokrat gönderilmiştir.

Konferansda olmayanlar:

Osmanlı, Almanya, Çarlık Rusyası

ABD Gözlemci olarak geldi.

II. TBMM'NİN İCRAATLARI

• Lozanı onayladı. (23 Ağustos 1923)

• Ankara'yı başkent yaptı (13 Ekim 1923)

• Cumhuriyet'i ilan etti (29 Ekim 1923)

• Halifeliği kaldırdı. (3 Mart 1924)

• 1924 anayasasını yaptı.

• 1927'ye kadar olan Devrimleri yaptı

HALİFELİĞİN KALDIRILMASI

A) TEVHİDİ TEDRİSAT

B) ŞERİYE EVKAF VEKALETİ

**C) ERKANI HARBİYEYİ
UMUM VEKALETİ**

**D) OSMANLI HANEDANININ
SÜRGÜN EDİLMESİ**

ÇOK PARTİLİ HAYATA GEÇİŞ DENEMELERİ

CUMHURİYET HALK PARTİSİ

TERAKKİPERVER CUMHURİYET PARTİSİ

ŞEYH SAİT AYAKLANMASI

MUSTAFA KEMAL'E SUİKAST GİRİŞİMİ

SERBEST CUMHURİYET FIRKASI

MENEMEN OLAYI

İLKELER - DEVRİMLER

Cumhuriyetçilik

Milliyetçilik

Halkçılık

Laiklik

İnkılapçılık

Devletçilik

ATATÜRK DÖNEMİ TÜRK DIŞ POLİTİKASI

— 1923-1930 ARASI —

• Lozan'dan Kalan Meselelerin Halli

• 1924 Yabancı Okullar Sorunu : Fransa

• 1926 Musul Sorunu : İngiltere

• 1929 Dış Borçlar Sorunu : Fransa

• 1930 Nüfus Mübadelesi sorunu : yunan

• 1936 Montrö Boğazlar Sözleşmesi-

• 1939 Hatay (Sancak) Anavatana Katılması

1930-1939 ARASI DÜNYA BARIŞINA KATKI

1928

Cenevre Silahsızlanma Konferansı

1929

Briand – Kellog Paktı

1929

Litvinov Protokolü –

1932

Milletler Cemiyetine Giriş –

1934

Balkan Antantı –

1936

Akdeniz Paktı –

1937

Nyon Konferansı –

1937

Sadabat Paktı

1928 CENEVRE SİLAHSIZLANMA KONFERANSI

MİLLETLER CEMİYETİ

AKDENİZ PAKTI
1936

NYON KONFERANSI
1937

BRIAND-KELLOGG PAKTI
27 AĞUSTOS 1928
Savaşın bir ulusal politika aracı olarak
kullanılmasını reddeden anlaşma.

BALKAN ANTANTI
9 ŞUBAT 1934

SADABAT PAKTI
8 TEMMUZ 1937

İslamiyet öncesi Orta Asya Türk devletlerinde kağan başkomutan olarak ordunun başında bulunur, savaşa ve barışa karar verebilirdi. Devletin iç ve dış politikasını belirler; ayrıca yüksek mahkemeye de başkanlık ederdi.

Yukarıdaki bilgilere göre kağanların;

- I. yasama,
- II. yürütme,
- III. yargı

yetkilerinden hangilerini üstlendiği söylenebilir?

- A) Yalnız I   B) I ve II   C) I ve III
- D) II ve III   E) I, II ve III

Selçuklular, ikta sistemi ile merkezle eyaletler arasındaki para transferi sorununu ortadan kaldırmış, toprağın devlete ait olması sayesinde devlete karşı gelebilecek zengin bir sınıfın varlığını da engellemiştir.

Yukarıdaki anlatıma göre Selçukluların uyguladığı ikta sistemiyle ilgili olarak;

- I. merkezi otoriteyi güçlendirmede kullanıldığı,
- II. topraktan elde edilen gelirlerin hazineye gitmediği,
- III. sistemin uygulandığı toprakların mîri vasıfta olduğu

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

A) Yalnız I

B) I ve II

C) I ve III

D) II ve III

E) I, II ve III

Aşağıdakilerden hangisi Orhan Bey Dönemi'nde yapılan örgütlenmelerden biri değildir?

- A) Çimpe Kalesi'nin fethedilmesi
- B) Divanı Hümayunun kurulması
- C) Yaya ve müselleme adıyla düzenli ordu kurulması
- D) İlk medresenin açılması
- E) Vezirlik makamının kurulması

Osmanlılarda ilmiye sınıfı,

- I. eğitim-öğretimin sürdürülmesi,
- II. idari ve adli hizmetlerin görülmesi,
- III. sosyal, idari ve askerî konularda dinî görüşün açıklanması

görevlerinden hangilerini yürütmüştür?

A) Yalnız I

B) I ve II

C) I ve III

D) II ve III

E) I, II ve III

Osmanlı Devleti'nde XIX. yüzyılda çıkan aşağıdaki isyanlardan hangisinde Fransız İhtilali'nin yaydığı akımların etkisi olduğu söylenemez?

- A) Mısır İsyanı
- B) Yunan İsyanı
- C) Sırp İsyanı
- D) Bulgar İsyanı
- E) Karadağ İsyanı

Amasya Genelgesi'nin;

- I. Vatanın bütünlüğü, milletin bağımsızlığı tehlikededir.
- II. İstanbul Hükûmeti, galip devletlerin etkisi altında bulunduğu için, üzerine aldığı sorumlulukların gereğini yerine getirememektedir.
- III. Milletin bağımsızlığını, yine milletin azim ve kararı kurtaracaktır.

maddelerinden hangileri Milli Mücadele'nin hangi sebeple yapılması gerektiğini ortaya koymuştur?

- A) Yalnız I
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

Aşağıdakilerden hangisi Türk ordusunun Sakarya Savaşı'nı kazanmasının sonuçları arasında değildir?

- A) Doğu Cephesinin kesin olarak kapanması ve Doğu sınırının son şeklini alması
- B) Taarruza hazırlık amacıyla Tekalif-i illiye Emirlerinin çıkarılması
- C) Ukrayna ile TBMM Hükümeti arasında anlaşma yapılması
- D) İtalya'nın işgal ettiği Anadolu topraklarından tamamen çekilmesi
- E) Anlaşma Devletleri'nin Türk ve Yunan devletlerine ateşkes önerisinde bulunması

Anayasamızda “Türk devletine vatandaşlık bağı ile bağlı olan herkes Türk’tür.” ifadesi ve Atatürk’ün, “Ne mutlu Türk’üm diyene!” sözü doğrultusunda Türk milliyetçiliğinin aradığı ilkeler arasında aşağıdakilerden hangisi bulunmaz?

- A) Dil, kültür ve duygu birliği
- B) Millî birlik ve beraberlik duygusu
- C) Gelecekte bir arada yaşama inancı
- D) Akılcılık ve insancılık
- E) Etnik köken ve inanç birliği

Dünyaca ünlü tıp dergisi "**Neurosurgery**" tarafından 20. yüzyılın **beyin cerrahı** seçilen, **mikronöroşirürjinin** kurucusu olarak kabul edilen ve tıp alanındaki katkılarıyla adını bilim tarihine yazdıran **Türk bilim insanı** aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Hulusi Behçet
- B) Muazzez İlmiye Çığ
- C) Gazi Yaşargil
- D) Henry Kissenger
- E) Halil İnalcık

Ferdi Tayfur (2 Ocak 2025): “Arabesk müziğin usta ismi” olarak tanınır
Selim İleri (8 Ocak 2025): Modern Türk edebiyatının önemli kalemi
Bedia Ener (13 Ocak 2025): Tiyatro/dizi/film seslendirme sanatçısı
Deniz Arman (24 Ocak 2025): Gazeteci, “iyi Beşiktaşlı” olarak tanınan
Sezai Altekin (31 Ocak 2025): Tiyatro ve seslendirme oyuncusu
Kahtalı Mıçe (Mustafa Kahtalı) (14 Şubat 2025): Halk müziği sanatçısı
Edip Akbayram (2 Mart 2025): Müziğe yön veren sanatçı
Şinasi Yurtseven (13 Mart 2025): Dizi/film oyuncusu (“Düğün Dernek” vb.)
Gülümser Gülhan (14 Mart 2025): Türk sinema/dizi oyuncusu
Osman Sınav (20 Mart 2025): “Kurtlar Vadisi”nin yapımcısı yönetmeni
Filiz Akın (21 Mart 2025): Yeşilçam’ın seçkin oyuncularından biri
Volkan Konak (31 Mart 2025): Halk müziği ve konser sanatçısı
İlhan Şeşen (26 Mayıs 2025): Teşhis ettiği akciğer kanseri sonrası vefat etti

YÜZÜNCÜ YILLAR

- 1- Şeyh Sait İsyanı**
- 2- Tahriri Sükun Kanunu**
- 3- TPCF'nin Kapanması**
- 4- Tekke ve Zaviyelerin Kapatılması**
- 5- Aşar Vergisinin Kaldırılması**
- 6- Şapka Kanunu**
- 7- Miladi Takvimin Kabulü**
- 8- SSCB ile Dostluk Anlaşması**